

Amos

Amos pəyoqəmbərning bexarətliri

¹ Uzziya Yəhudaqa, Yoaxning oqli Yəroboam Israilqa padixah bolqan waqitlarda, yər təwrəxtin ikki yil ilgiri, Təkoadiki qarwiqilar arisidiki Amosning Israil toqruluk eytkan səzliri: — □ ■

² U: «Pərwərdigar Zion teqidin hərkirəydu, Yerusalemdin awazini qoyuwetidu; Padiqilarning otlakliri matəm tutidu, Karməl qokqisi qazanglixidu» — dedi. □ ■

Hudaning Israilqa qoxna qowmlar üstidin həkümi ••• Suriya həkkidə

³ Pərwərdigar mundak dəydu: —
«Dəməxkning üq gunahı, bərəkət tət gunahı üqün, uningqa qüxidioqan jazani yandurmaymən,

□ **1:1 «Amosning Israil toqruluk eytkan səzliri»** — adəttə bu kitabta «Israil» Israilning «ximaliy padixahlığı»ni kərsitidu. Amos Yəhudaning Təkoa yezisidin bolqini bilən yətküzidioqan bexarətlirining kəpinqisi «ximaliy padixahlıq» toqruluktur. ■ **1:1** Zək. 14:5 □ **1:2 «Pərwərdigar Zion teqidin hərkirəydu, Yerusalemdin awazini qoyuwetidu»** — bu bexarət yər təwrəxni kərsətsə kerək. «Karməl» bolsa Israilda həl-yeqin əng kəp bolidioqan jay; u «qazanglaxqan» bolsa, baxqa jaylar tehimu xundak bolatti. ■ **1:2** Yər. 25:30; Yo. 3:16

Qünki ular Gileadtikiləni təmür tirnilik sərəmlər bilən sokkanidi;□

⁴ Xundakla Həzaəlnin əyigə bir ot əwətimən, U Bən-Ədadning ordilirini yutuwalidu.□

⁵ Dəməxk dərwəzidiki təmür baldakni sunduriwetimən, Awən jiloşida turoquqini, Bəyt-Edəndə xahənə həsisini tutquqini üzüp taxlaymən; Suriyənin həlki əsirgə quxüp kiroqa elip ketilidu, — dəydu Pərwərdigar.□ ■

Filistiya həkkidə

⁶ Pərwərdigar mundak dəydu: —

«Gaza xəhərinin üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uninqə quxidioqan jazani yandurməymən,

Qünki ular Edoməya tapxurup berixkə, barlik tutkunlarni əsir kəlip elip kətti.□ ■

□ **1:3 «ular (Suriyəliklər) Gileadtikiləni təmür tirnilik sərəmlər bilən sokkanidi»** — «2Pad.» 10:32-33, 13:3-5-ayəttə Gileadtikilənin Suriyə tərpidin tartqan azab-oqubətləri hatiriləngən; muxu ayəttə tiləqə elinqini xu bozək kəlinixni kərsətsə kerək. □ **1:4 «Həzaəl»** — Dəməxk padixahı bolup, «Bən-Ədad» uning oqlı idi. □ **1:5 «Awən jiloşida turoquqi»** — bəxkə birhil təjəmisə «Rəzillik jiloşida turoquqi» — demək, yəni Dəməxkning padixahını ipadiləydu.

«Suriyənin həlki əsirgə quxüp kiroqa elip ketilidu» — «Kir» Mesopotamiyə (həzirki irak)diki bir yurt. Suriyəliklər əslidə xu jaydin qıqqanidi (9:7-ayətni kəring). ■ **1:5** 2Pad. 16:9; Yəx. 17:1-11; Yər. 49:23-27 □ **1:6 «Qünki ular Edoməya tapxurup berixkə, barlik tutkunlarni əsir kəlip elip kətti»** — «tutkunlar» İsraildin yəki Yəhədadin tutkun kəlinə bir türküm kixilər bolsa kerək. Kərioqanda Gazanın (yəni Filistiyələnin) məksiti İsrailərdin əq elix idi. ■ **1:6** 2Tar. 21:16, 17; 28:18

7 Həm Mən Gazaning sepiliqə ot əwətimən,
U uning ordilirini yutuwalidu;
8 Mən Axdodta turoquqini, Axkelonda xahənə
hasini tutquqini üzüp taxlaymən,
Əkron xəhirigə qarxi qol kətürimən;
Filistiylərnin qalduki yokilidu, — dəydu Rəb
Pərwərdigar.

Tur xəhiri həşkida

9 Pərwərdigar mundaq dəydu: —
«Turning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün,
uningə quxidiqan jazani yandurmaymən,
Qünki ular barliq tutkunlarni Edomə qə tapxu-
ruwətti,
Xundakla qerindaxliq əhdisini esigə almidi.□
10 Həm Mən Turning sepiliqə ot əwətimən,
Ot uning ordilirini yutuwalidu.

Edom həşkida

11 Pərwərdigar mundaq dəydu: —
«Edomning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün,
uningə quxidiqan jazani yandurmaymən,
Qünki u barliq rəhim-xəpkətni taxliwetip,
Kiliq bilən öz qerindixini qoqliqan;
U yiriloqudək qəzəptə bolup,

□ 1:9 «Qünki ular barliq tutkunlarni Edomə qə tapxu-
ruwətti, xundakla qerindaxliq əhdisini esigə almidi» —
bu «tutkunlar» bəlkim yənə Israildin kəlgən boluxi mumkin.
«Əhdə» — Sulayman padixah əsli Turning padixahı bilən əhdə
tüzgənidi. Birəq tutkunlarning nədin kelixi, Turning kim
bilən əhdə түzgənliki anqə muhim əməs; muhimi, Huda ularni
wədisidə turmasliktək wijdansizliki üqün jazalaydu.

Dəroəziptə boləqan həlitini həmixə saqlaydu;□

¹² Həm Mən Teman xəhərigə ot əwətimən,
Ot Bozrahning ordilirini yutuwalidu».

Ammoniylar həkkidə

¹³ Pərwərdigar mundak dəydu: —

«Ammonning üq gunahı, bərhək tət
gunahı üqün, uningə quxidioqan jazani
yandurmaymən,

Qünki ular qegrimizni kengəytimiz dəp,
Gileadtiki hamilidar ayallarning qorsaklirini
yeriwətti.□

¹⁴ Həm Mən Rabbahning sepiləqə ot yaqimən,
Jəng künidə qiya-qiyalar iqidə,
Qara kuyunning künidə qattik boran iqidə,
Ot uning ordilirini yutuwalidu;

¹⁵ Həm ularning padixahı əsirgə quxidu,
— U əmirliri bilən billə əsirgə quxidu, — dəydu
Pərwərdigar.

2

Moab həkkidə

□ **1:11 «U yiriloqudək qəzəptə bolup,...»** — baxqa birhil
təjmis: «U qəzəp bilən həmixə adəmləni yirtiwetip,...».

□ **1:13 «Qünki u qegrimizni kengəytimiz dəp, Gilead-
tiki hamilidar ayallarning qorsaklirini yeriwətti»** — ular
Gileadta turuwatqan baxqılarnimu öltürgən, əlwəttə. Biraq
ularning bu əjayib rəhimsizlikning məksiti, ularəqə qayturma
zərbə bərgüdək heq adəm, həttə bowaqlarningmu qalmasıqı
üqün idi. Babilning padixahı Nebəkadnəsar miladiyədin ilğiriki
582-yili Rabbah xəhərinə wəyran qiliwətti.

¹ Pərwərdigar mundaq dəydu:

—«Moabning üq gunahı, bərəkət tət gunahı üqün, uningə qüxidioqan jazani yandurmaymən, Qünki u Edomning padixahining ustihanlirini keydürüp hək kiliwətti.

² Həm Mən Moab üstigə ot əwətimən, Ot Keriotning ordilirini yutuwalidu; Wə Moab quqan-sürənlər bilən, kiya-qiyalar bilən, kanay sadasi bilən əlidu.

³ Wə Mən ularning həkimini arisidin üzüp taxlaymən, Uning əmirlirini uning bilən billə əltürüwetimən, — dəydu Pərwərdigar.

Yəhuda həkqida

⁴ Pərwərdigar mundaq dəydu: —

«Yəhudaning üq gunahı, bərəkət tət gunahı üqün, uningə qüxidioqan jazani yandurmaymən,

Qünki ular Pərwərdigarning Təwrat-qanunini kəmsitti,

Uningdiki bəlgilimilərgə əməl kilmidi;

Uların sahtilikliri əzlirini adaxturup qoydi; ularning ata-bowilirimu bularə qəgixip mangoqanidi.□

⁵ Həm Mən Yəhuda üstigə ot əwətimən, Ot Yerusalemning ordilirini yutuwalidu.

□ **2:4 «Uların sahtilikliri əzlirini adaxturup qoydi»** — «sahtilikliri» keyinki gəplərgə qarışanda, ularning yasıqan butlirini kərsitidu.

Israil həkkidə

⁶ Pərwərdigar mundak dəydu: —

Israilning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün,
uni jazasidin qayturmaymən,
Qünki ular həkkaniylarni kümüxkə setiwətti,
Yöksul adəmni bir jüp qorukğa setiwətti;

⁷ Ular namratlarning bexidiki qang-topilirini box
qoyuwətməydu,

Ajiz məminlərnin nesiwisini kayriwalidu;

Ata-bala ikkisi Mening mukəddəs namimni
bulop, ohxax bir kızning yenioqa təng baridu.□

⁸ Ular *kızlarni* həmmə kurbangahning yenioqa
elip berip,

Kərzgə rənigə koyoqan kiyim-keqəklər üstidə
ular bilən yatidu;

Ular öz ilahining öyidə jərimanə bilən aloqan
xarabni iqməktə.□

□ **2:7 «Ata-bala ikkisi Mening mukəddəs namimni bulop, ohxax bir kızning yenioqa təng baridu»** — bu ix pahixiwazlik bolupla qalmay, yənə ularning butioqa, yəni «Baal»qa birhil qokunux paaliyiti hesablinatti. □ **2:8 «Ular kızlarni həmmə kurbangahning yenioqa elip berip, kərzgə rənigə koyoqan kiyim-keqəklər üstidə ular bilən yatidu; ular öz ilahining öyidə jərimanə bilən aloqan xarabni iqməktə»** — bu jümlidə Amos ularning, bolupmu baylarning tət gunahini kərsitidu: — (1) ularning (butlorqa atap beqixliqan) kəp kurbanlikliri bar idi; (2) ular Musa pəyqəmbərgə qüxürülgən mukəddəs kanunoqa hilaplik kilip, əzlirigə kərzdar bolqan namratlardin kiyim-keqəklirini tartiwalidu («Mis.» 22:26, «Qan.» 24:12-17ni kərüng); (3) ular buthanilarni selip, butlarni əzlirining Hudasi dəp etirap kilqan; (4) ular haram yolda həktin jərimanə alidu — u gunahlar bəlkim 6-ayəttə eytilqan «üq gunahı, tət gunahı»ni enik toluklap kərsitip berixi mumkin.

9 Birak Mən Amoriylarni ularning aldidin halak qiləqanmən,
 Amoriylar kedir dərihidək egiz, dub dərihidək
 küqlük boləqan bolsimu,
 Mən üstidin uning mewisini, astidin yiltizlirini
 halak kildim.■

10 Həm Amoriylarning zeminini igilixinglar
 üqün,
 Siləрни Misir zeminidin elip qikip,
 Kirik yil qəl-bayawanda yetəklidim.□ ■

11 Siləarning oqulliringlardin bəzilirini
 pəyoqəmbər boluxka,
 Yigitliringlardin bəzilirini «Nazariy» boluxka
 turəqzudum.

Xundək əməsmu, i Israil baliliri? — dəydu
 Pərwərdigar.□

12 Birak silər Nazariylarəqə xarab iqküzduqlar,
 Həm pəyoqəmbərlərgə: «pəyoqəmbərlik
 kilmanglar» — dəp buyruduqlar.■

13 Mana, Mən siləрни basimən,
 Huddi lik ənqə besiləqan hərwa yəрни
 baskandək, siləрни besip turimən;

14 Həm qapqurlarningmu qəqar yoli yokaydu,

■ 2:9 Qəl. 21:24; Qan. 2:31; Yə. 24:8 □ 2:10
 «Siləрни ... kirik yil ... yetəklidim» — «Misirdin qikix»
 wə «Qəl-bayawandiki səpər» boyiqə ular qəl-bayawanda kəp
 kətim Hudaəqə itaətsizlik, asiqlikmə qiləqan. Hudaning xu
 künlərdə ularni taxliwətmigənliki uning mehri-xəpkətigə intayin
 zor ispat bərdi wə beridu. ■ 2:10 Mis. 12:51 □ 2:11
 «Nazariy» — bu adəmlər alahidə yol bilən (jümlidin xarab
 iqməy, qaqqlirini qüxürməy) wəqətlək yəki əmürwəyət əzini
 Hudaəqə atap beəqixləqan. Xunga ularning yürux-turuxliri
 həqlərgə bəkiy dunyani əslitip turatti («Qəl.» 6-babni kəring).

■ 2:12 Am. 7:12, 13

Palwan öz küqini ixlitəlməydu,
Zəbərdəs batur öz jenini kutkuzalmaydu.

¹⁵ Okyani tutkuqi tik turalmaydu;

Yəltapan qaçalmaydu,
Atka mingüqi öz jenini kutkuzalmaydu.

¹⁶ Palwanlar arisidiki əng jigərlik baturmu
xu künidə yalingaq keçip ketidu, — dəydu
Pərwərdigar.

3

Hər bir ixning səwəbi bardur

1 Pərwərdigar silərnı əyibləp eytkən bu söz-
kalamnı anglanglar, i İsraıl baliliri,
Yəni Mən Misir zeminidin elip qıkarəqan bu
pütkül jəmət: —

² «Yەر yüzidiki barlıq jәмәtlәр arisidin pәkәt silәrni tonup kәldim;
Xunga üstünglärqә barlıq kәbihlikliringlarning *jazasını* qūxūrimән». □

Hitab həm muhəkimə

³ Ikki kixi bir niyətə bolmisa, qandakımu billə mangalisun?

⁴ Oljisi yox xir ormanda hərkirəmdü?

□ 3:2 «Yer yuzidiki barlik jəmətlər arisidin pəkət silərni tonup kəldim; xunga üstünglərə qəbarlik kəbihlilirlinglarning jazasini qūxūrīmən» — demək, Huda insanlar qəta kiləqan alahidə imtiyazlarning hər biri özigə has alahidə jawabkarlikini əzi bilən billə elip kelidu.

Arslan heqnemini almioqan bolsa uwisida huwlamdu?□

⁵ Tuzakta yəmqük bolmisa kux yərgə yikilamdu?

Aloqudək nərsə bolmisa, kismak yərdin etilip qikamdu?

⁶ Xəhərdə *agah* kaniyi qelinsa, həlk kərkəmmamdu?

Pərwərdigar kilmioqan bolsa, xəhərgə yamanlıq quxəmdu?■

⁷ Rəb Pərwərdigar Öz kulliri boləqan pəyoəmbərlərgə awwal axkarilimay turup, U heq ix kilmaydu.□

⁸ Xir hərkirigən tursa, kim kərkəmaydu?

Rəb Pərwərdigar səz kiləqanda, kim *Uning*

□ 3:4 «Oljisi yok xir ormanda hərkirəmdu? Arslan heqnemini almioqan bolsa uwisida huwlamdu?» — xirlar ikki əhwalda hərkirəydu. (1) nixan kiləqan owni kərkətip kəzuktək katurup koyux üqün; (2) ow-oljini aləqandin keyin baxkə yirtkuq həywanlarəqə: «Bu meningki, uningəqə qekilma» dəp agahlandıürüx üqün. Bizningqə muxu yərdə bəlkim birinqi mumkinqilikni bildüridu (8-ayətni kərüng). Heqbolmioqanda Is-railəqə «ahirkə dəkikə», yəni towa kilixkə əng ahirkə pürsət kəldi; towa kilmisanglar Pərwərdigar xirdək silərni Öz owi kilidu, degənlik bolsa kərek. ■ 3:6 Yəx. 45:7; Yioq. 3:37, 38 □ 3:7 «Rəb Pərwərdigar Öz kulliri boləqan pəyoəmbərlərgə awwal axkarilimay turup, U heq ix kilmaydu» — bu ayət Hudaning kiləqan barlık ixliridiki intayin muhim bir prinsipni kərsitidu. Baxkəqə ipadilisək: — «Rəb Pərwərdigar kilməkqi boləqan ixlirida, Öz kulliri boləqan pəyoəmbərlərgə aldi bilən bexarət bərməy kəlmaydu».

bexaritini yetküzməy turalaydu?□

*Huda Israilni qorxaydioqan düxmən bolup
qaldı ••• «U burulupla ularning düxmini boldı»
{3:9-4:16}*

⁹ Axdodtiki qəl'ə-ordilarda,
Xundakla Misirdiki qəl'ə-ordilarda elan kilip: —
«Samariyə taoqliri üstidə yioqilinglar,
Uning otturisdiki zor qiyqas-sürənlərni,
Uning iqidiki jəbir-zulumlarni kərüp beqinglar»
— dənglar.□

¹⁰ — Ular hək ix kilixni bilməydu — dəydu
Pərwərdigar,

□ 3:8 «Xir hərkirigən tursa, kim kərkmaydu? Rəb
Pərwərdigar səz kiləanda, kim Uning bexaritini
yətüzməy turalaydu?» — bu jümligə qarışanda «xir» tehi
owni tutmişan ohxaydu — Towa kilixkə azrakla wəqit qaldı
(4-ayətni kayta kərüng). □ 3:9 «Axdodtiki qəl'ə-ordilarda
... elan kilip: — «Samariyə taoqliri üstidə yioqilinglar,
uning otturisdiki zor qiyqas-sürənlərni, uning iqidiki
jəbir-zulumlarni kərüp beqinglar» — bu səz bəlkim uni
angliqan Samariyədiki həkəmdarlarəqə həm baylarəqə bək
eqir kəlgən boluxi mumkin. Huda kəndəkmə Axdodtiki
«butpəras, kapir» Filistiyələri (həm Misirlikləri) muxu
həkəmdarlarning Əz pəkralirəqə kiləqan jəbir-zulmlirini
kərüxkə, yurtning kətürgən dad-pəryadlırini anglaxkə təkli
kilsun? «Qiyqas-sürənlər» bolsa ikki bislik səz — (1) yurtning
dad-pəryadlırini; (2) qorxiwaləqan düxmənlərdin qorqux
təpəylidin kətürülgən qiyqas-sürənlərni bildüridu (11-ayətni
kərüng).

— Ular ordiliriqqa zulum-zorawanlik bilən tarti-waloqanlirini həm oljilarni juqliquqilar!□

11 Xunga Pərwərdigar mundaq dəydu: —

«Mana bir yaw! U zeminni qorxiwal-di!

U mudapiəngni elip taxlaydu,

Qəl'ə-ordiliring bulang-talang kilinidu.

12 Pərwərdigar mundaq dəydu: — Padiqi xirning aqzidin qoyning ikki putini yaki kulikining bir parqisini kutkuzup aloqandək,

Samariyidə olturoqan Israillarmu xundak kutkuzulidu,

— Xəhərdə pəkət kariwatning bir burjiki,

Diwandiki bir parqə Dəməxk libasila qalidu!□

13 — Anglanglar, Yakupning jəmətidə guwahlik beringlar,

— dəydu Rəb Pərwərdigar, samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Huda,□

14 — Mən Israilning asiyliklirini öz bexioqa quxürgən künidə,

□ **3:10 «Ular ordiliriqqa zulum-zorawanlik bilən tarti-waloqanlirini həm oljilarni juqliquqilar!»** — bu bəlkim ikki bislik söz bolup: — (1) həkumdarlar həklərnı bozək kilix arkilik əzlırigə olja toplıqan; (2) ular xundak qıləqanlikidin, bu buliwaloqan haram oljisi ahirida öz bexioqa duxmənlərnıng zulumliri, bulangqilikliri bolup quxidu. □ **3:12 «Samariyidə olturoqan Israillarmu xundak kutkuzulidu, — xəhərdə pəkət kariwatning bir burjiki, diwandiki bir parqə Dəməxk libasila qalidu!»** — muxu ayətning ikkinqi qismining tərjımiliri hərhil, birək omumi y mənisi bir-birigə yekın kelidu. Samariyədikilərnıng onqda yetip əyx-ıxratlik turmuxida ıxlətkən buyumliridin nəhayiti az bir qismi qelip qalidu. □ **3:13 «Anglanglar, Yakupning jəmətidə guwahlik beringlar,...»** — bu Hudaning heliki tehiqə «butpərəs, kapir» boləqan Ax-dodtikilərgə qıləqan səzi.

Bəyt-Əl xəhiring qurbangahlarınimu jaza-
laymən;

Qurbangahning burjəkliridiki münggüzlər kesi-
wetilip yərgə qüxürüldü.□

¹⁵ Mən «Kixlik Saray» wə «Yazlik Saray»ni bi-
rakla uruwetimən;

Pil qixi öylərmu yokilip ketidu,

Kəpligən öylər tügixidu, — dəydu Pərwərdigar.□

4

*Samariyədiki ayallarəja wə pütkül ahaligə
boləjan agahlar*

¹ I Baxandiki inəklər,
Samariyə teqida turup, namratlarni
harlawatқан, miskinlərni eziwatқанlar,
Hojiliriəja: «*Xarabni* elip kelinglar, biz iqimiz»
dəydiəjanlar,

□ **3:14 «Bəyt-Əl xəhiring qurbangahlarınimu jaza-
laymən; qurbangahning burjəkliridiki münggüzlər ke-
siwetilip yərgə qüxürüldü»** — bexarəttin 150 yil ilgiri
«Yəroboam I», Israil (ximaliy padixahlik)ning tunji padixahı
Bəyt-Əl xəhridə bir kalisiman butni yasap, uni «Pərwərdigar
Hudayimiz» dəp atap, uning aldiəja bir qurbanlik supisini
(qurbangah) yasioqan. Amosning sözigə qariəqanda bu
qurbangahning yenioqə heli kəp qurbangahlar qoxup selioqan.
Qurbangahning hər tət burjigə bir münggüz bekitilgən.

□ **3:15 «Mən «Kixlik Saray» wə «Yazlik Saray»ni birakla
uruwetimən»** — «kixlik saray», «yazlik saray» padixah dəm
alidiəjan jaylar bolsa kerək. «Kəpligən öylər» — qariəqanda
kəpligən adəmlər kəmbəqəl bolup makansiz qaloqan. Xu
waqitlarda, baylar kəp öylərni salioqan.

Bu soʻzni anglanglar: —□

² Rəb Pərwərdigar Öz pak-mukəddəsliki bilən
kəsəm iqqənki,

Mana, bexinglaroʻqa xundak künlär qüxiduki,

U siləni ilməklər bilən,

Nəslinglarni qanggaklar bilən elip ketidu.□

³ Həm silər *ayallar* hərbinglar sepilning xo-
raliridin kişilip ötüp,

Udul mengip tikiwetisilər;

Wə silər Harmon tərəpkə qerüwetilisilər, —
dəydu Pərwərdigar.□

⁴ Əmdi Bəyt-Əlgə kelinglar, asiylik qilinglar!

Gilgaldimu asiylikni kəpəytinglar!

Ətigəndə qurbanlikliringlarni,

Hər üqinqi küni siləning «ondin bir» ülüx
əxriliringlarni elip kelinglar.□ ■

⁵ «Təxəkkür qurbanliki»ni hemirturuq bilən
billə keydürünglar —

□ **4:1 «Baxandiki inəklər»** — bu «inəklər» Samariyədiki
baylarning qiz-ayallirini kərsitidu. Baxan bolsa semiz, saqlam
kaliliri bilən dangki qiqқан rayon. □ **4:2 «Mana, bex-**

inglaroʻqa xundak künlär qüxiduki, U siləni ilməklər bilən,
nəslinglarni qanggaklar bilən elip ketidu» — Samariyə
həlki ahirida Asuriyə padixahioʻqa əsirgə qüxidu; Asuriyə
padixahining əsirləning kalpukliridin ilməkni otküzüp ularni
yetəkləydiqan rəhimsiz aditi bar idi. □ **4:3 «Wə silər**

Harmon tərəpkə qerüwetilisilər» — «Harmon» bizgə hazır
naməlum bir xəhər. □ **4:4 «Əmdi Bəyt-Əlgə kelinglar,**

asiylik qilinglar! Gilgaldimu asiylikni kəpəytinglar!»
— Beyt-Əl wə Gilgal (xundakla ximaliy tərəptə «Dan» xəhiri,
jənubiy tərəptə Bəər-Xeba xəhiri) həklər kəp ziyarət qilidiqan
but tawapgaḥi idi. ■ **4:4 Hox. 12:12**

Silər «halis qurbanliklar»inglarni jakarlap mah-
tinip yürünglar;

Qünki bundak qilixka amraksilər, i Israillar! —
däydu Rəb Pərwərdigar. □ ■

⁶ «Mən həmmə xəhərliringlarda «qixning paki-
zliki»ni qüxürdüm,

Həmmə yeringlarda silərnı ax-nanoqa bolıan
hajətmən kildim;

Birəq silər yənıla yenimoqa kaytmidinglar, —
däydu Pərwərdigar; □

⁷ Həsuloqa üq ayla qaloqan bolsimu, silərdin
yamoqurnı tartiwelip bərmidim;

Bir xəhər üstigə yamoqur yaqıdurdum,

Yənə bir xəhərgə yaqıdurmidim;

Bir parqə yər üstigə yamoqur yaqıdı;

Yənə bir parqə yər yamoqursız qaojjirap qaldı;

⁸ Xuning bilən ikki, üq xəhərnıng *pukraliri* su
tiləp baxka bir xəhərgə ələngxip bardı,

□ 4:5 ««Təxəkkür qurbanliki»ni hemirturuq bilən
billə köydürünglar» — qurbanliklarnı hemirturuq saloqan
nərsilər bilən billə sunuxka qət'iy bolmaytti («Law.» 2:11).

«Silər «halis qurbanliklar»inglarnı jakarlap mahtinip
yürünglar; qünki bundak qilixka amraksilər, i Israillar!»

— 4- həm 5-ayəttə eytiloqan qurbanliklar həmdə hər kixining
kirimidin «ondin biri»ni hər üq yilda Hudaqa atap beqıxlıxi,
əslidə Musa pəyoqəmbərgə qüxürülgən qanunda bekitilgənidi.
Birəq Israillar hazır bularnı öz butlirioqa atap beqıxlawatidu.
Əsli hemirturuq selip qilinoqan ax hədiyələrnı qurbanliklaroqa
qoxup sunux mən'i qilinoqanidi. Bu sözlərgə qarıoqanda ular
muxu paaliyətlərdə əzlirini heli «təkwadar» kərsətməkqi
bolup, «ihtiyariy qurbanlik»larnı kəp qıloqan ohxaydu. ■ 4:5

Law. 2:1, 15; 7:13 □ 4:6 «Mən həmmə xəhərliringlarda
«qixning pakizliki»ni qüxürdüm» — demək ularda yegüdək
nərsə yoq.

Lekin qanmidi;
Birak siler yenimoqa yenila kaytmidinglar, —
daydu Pərwərdigar;

⁹ Mən siləni judun həm həl apiti bilən urdum;
«Qajiliquqi kurt»lar nurojunliqan beqinglar,
üzümzarliringlar, ənjür dərəhliringlar həm
zəytün dərəhliringlarni yəp kətti;
Birak siler yenimoqa yenila kaytmidinglar, —
daydu Pərwərdigar; □ ■

¹⁰ Mən aranglaroqa Misiroqa qüxürülgən
apətlərdək apətni əwəttim;
Yigitliringlarni kiliq bilən əltürgüzdum,
Atliringlarni olja boluxka koyuwəttim;
Mən qarargahinglardin *jəsatlarning*
sesikqilikini purutuwəttim,
Uni dimioqinglaroqimu kirgüzdum,
Birak siler yenimoqa yenila kaytmidinglar, —
daydu Pərwərdigar; □

¹¹ Mən aranglardin bəziləni Huda Sodom wə
Gomorra xəhərlirini ərüwətkinidək ərüwəttim,
Xuning bilən siler ottin tartiwəlinəqan bir ququla
otundək bolup qaldinglar;
Birak yenimoqa yenila kaytmidinglar, — daydu

□ 4:9 «Mən siləni judun həm həl apiti bilən urdum» —
«həl apiti» ziraətlərnin birhil kesili. ■ 4:9 Qan. 28:22; Yo. 1:4

□ 4:10 «Mən aranglaroqa Misiroqa qüxürülgən apətlərdək
apətni əwəttim» — baxqa birhil təjimi «Mən (əsli) Misiroqa
qüxürgən waba kesilini əwəttim» (demək, Musa pəyoqəmbər
dəwridə Misiroqa qüxkən wabalarıni bexinglaroqimu qüzürdum)
«atliringlarni olja boluxka koyuwəttim» — baxqa birhil
təjimi «Ularni (demək, yigitliringlarni) silər buliwəlinəqan atlar
bilən billə əltürgüzdum».

Pərwərdigar; □ ■

¹² Xunga Mən sanga xundak қilixim kerək dəwatimən, i Israil;

Mən buni sanga қilidioqanlığim түpəylidin, Hudaying bilən kərxüxkə təyyarlan, i Israil! □

¹³ Qünki mana, taqlarni Xəkilləndürgüqi,

Xamalni Yaratquqi,

Insanoqa əzlirining oy-pikrining nemə ikənlikini Ayan Qiloquqi,

Tang səhərnı karangoqulukqa Aylanduroquqi,

Yər yüzidiki yukiri jaylarning üstidə dəssəp yürgüqi dəl Xudur,

Pərwərdigar, samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Huda Uning namidur! □ ■

□ **4:11 «Mən aranglardin bəzilərnı Huda Sodom wə Gommorra xəhərlirini ərüwətkinidək ərüwəttim» — «Mən ... bəzilərnı Huda ... ərüwətkinidək ərüwəttim»** — bu yərdə sız qiliwatqan kim? Bizningqə muxu bexarətnı Məsih Əzi bərgən bolsa kerək. ■ **4:11** Yar. 19:24 □ **4:12 «Hudaying bilən kərxüxkə təyyarlan!»** — gərqə bəlkim waqit-pəyti xunqə keqikkini bilən, Huda yənıla ular bilən kərxüxkə təyyar turidu, yənıla (bu həqiqətən adəmnı həyran qalduridu) ularoqa mehir-xəpkət kərsitixkə təyyar turidu, degənlik bolsa kerək, dəp qaraymız (Təwratta adəttə: «Huda bilən kərxüx» degən mənıdə). Bırak bəzi alimlar bu jümlini Hudaning pat arida qüxürıdioqan jazasını kərsitidu, dəp qaraydu. □ **4:13**

«Insanoqa əzlirining oy-pikrining nemə ikənlikini ayan qiloquqi» — ıbraniy tilida «Insanoqa uning oy-pikrining nemə ikənlikini...» deyilidu. Xunga baxqa birhil təjımisı: «Insanoqa əzining (Hudaning) oy-pikrining nemə ikənlikini...». Bırak biz «uning oy-pikri» degənlik Hudaning oy-pikirlirini əməs, bəlkı adəmlərnıngkini kərsitidu, dəp qaraymız. **«Tang səhərnı karangoqulukqa aylanduroquqi»** — yaki «Karangoqulukni tang səhər qiloquqi». ■ **4:13** Nah. 1:3

5

Üq tawapgaḥ tooṛruluk

¹ I Israil jəməti, bu səzni,
Yəni Mən sən tooṛruluk okuydioḡan bir
mərsiyəni anḡlap qoy: —

² «Pak qız Israil yikildi;
U qaytidin ornidin turmaydu;
U öz tuprikiḡa taxlanoḡan,
Uni turoquzup yeligüqi yoktur».

³ Qünki Rəb Pərwərdigar mundaḡ dəydu: —
Israilning ming *ləxkər* qıḡḡan bir xəḡirining yüz
ləxkirila tirik qalidu;

Yüz ləxkər qıḡḡan bir xəḡirining Israil jəməti
üqün on *ləxkirila* tirik qalidu;

⁴ Qünki Pərwərdigar Israil jəmətiḡə mundaḡ
dəydu: —

Meni izdəḡlar, ḡayatḡa erixisilər;

⁵ Bəyt-Əlni izdiməḡlar,
Gilḡaloḡimu barmanglar,
Bəər-Xəbaḡa səpər qılmanglar;
Qünki Gilḡal əsirḡə elinip sürgün qilinmay
qalmaydu,

Bəyt-Əl yokka qıqıdu. □ ■

⁶ Pərwərdigarni izdənglar, həyatka erixisilər;
Bolmisa U Yüsüp jəməti iqidə ot kəbi partlap, uni
yəp ketidu,

Həm Bəyt-Əldə otni eqürgüdək adəm tepil-
maydu.

⁷ I adalətni əməngə aylanduroquqi,
Həkkaniylikni yərgə taxlıoquqılar, □

⁸ Silər Orion yultuz türkümi wə Kəlb yultuz
topini Yaratquqi,

Əlüm kələnggisini tang nuriyə Aylanduroquqi,
Kündüzni qəranqoluluk bilən keqigə Aylan-
duroquqi,

Dengizdiki sularni qaqirip, ularni yər yüzigə
Kuyəquqini izdənglar;

Pərwərdigar Uning namidur. ■

⁹ U baturlar üstigə tuyuksiz həlakətni partlitidu,
İstihkam üstigə həlakət qüxüridu.

□ 5:5 «Bəyt-Əlni izdimənglar, Gilgaləqimu barmanglar, Bəər-Xebaqa səpər kilmanglar» — Bəyt-Əl, Gilgal həm Bəər-Xeba İsaillər üqün üq tawabgahqa aylanəanidi. Bu üq jayəqa berip kurbanlik kiliş katarliklər «tawap kiliş»tək «sawablik ix» dəp qaraləan. Bu üq jay İbrahim, İshaq, Yakup, Yəxua katarlik pəyəməbərlərninğ tarihi bilən ziğ munasiwətlik boləan jaylardur. Təwratta, bundağ «tawap kiliş» ixlininğ həmmisi horapilylik dəp qarilidu. Amos bu yərdə səz oyuni kilidu, «Gilgal əsirgə qüxidu» dəydu. Bu ibraniy tilida «Gilgal galah-galah» degən bilən ipadilinidu. «Bəyt-Əl yokka qıqıdu» degənning «Bəyt-Əl «yok» (yokka barawər boləan) bir butqa ohxap qalidu» degən iqki mənisi bar. ■ 5:5 Am. 4:4 □ 5:7 «I adalətni əməngə aylanduroquqi» — «əməən» degən aqqıq bir əsümlük boləaqqa, muxu yərdə adəmlərgə kayəu-həsərətni epkelidoləan adalətsizlikni bildüridu. ■ 5:8 Ayup 9:9; 38:31; Am. 9:6

10 Xu *Israillar* xəhər dərwazisida tənbiḥ beridioqanlaroqa eq,

Durus sözləydioqanlardin yirginidu.□

11 Əmdi silər namratlarni ezip,

Ulardin buoqday «hədiyə»lərnı aldinglar!

Oyuloqan taxlardin öylərnı saldinglar,

Birəḵ ularda turmaysilər;

Silər güzəl üzümzarlarnı bərpa qıloqansilər,

Birəḵ ularning xarabini iqəlməysilər.□ ■

12 Qünki silərnıng asiylikliringlarning qanqilik kəplükini,

Silərnıng gunahınglarning qanqilik zor ikənlikini obdan bilimən;

Ular həḵḵaniy adəmni ezidu,

Ular para yəydu,

Xəhər dərwazisida miskinlərnıng həḵḵini qayriwalidu.

13 Xunga bundəḵ dəwrdə «pəmlık adəm» süküt qılidu;

Qünki u rəzil bir dəwrdur.□

14 Həyat yaxax üqün yamanlıqnı əməs,

□ 5:10 «Xu *Israillar* xəhər dərwazisida tənbiḥ beridioqanlaroqa eq,...» — «xəhər dərwazisi» xəhərdiki aḵsaqallar olturidioqan, ərz-dəwalarnı anglaydioqan, sorəḵ qılidioqan jay. □ 5:11 «Əmdi silər namratlarnı ezip,...» — ibraniy tilida «Əmdi silər namratlarnı dəssəp,...». Bəḵḵa birhil təḗjimisi «Namratlardin eqir ijarə həḵḵi elip,...». ■ 5:11 Zəf. 1:13 □ 5:13 ««pəmlık adəm» süküt qılidu» — muxu «pəmlık adəm» bəḵkim «öz bihəḵərlikı yəḵi mənəpəḵtini kəzləp yüridioqan adəm» dəḡən mənıdə. Yüḵiriki 10-, 12-ayəḵni kərüḡ. Buningəḵa qariqanda, Amos pəyḡəmbərnıng «epi yok» ohxaydu, qünki u op'oquḵ ḡalda rəzil həḵkümdarlarəḵ, baylarəḵ tənbiḥ bərməḵtə.

mehribanlik-yahxilikni izdanglar;
Xundak bolqanda siler degininglardak,
Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan
Pərwərdigar həkikətən silər bilən billə bolidu.

15 Yamanliktin nəprətlininglar, mehribanlik-yahxilikni səyunglar,

Xəhər dərwazisida adalətni ornitinglar;

Xundak qilqanda Pərwərdigar, samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Huda bəlkim Yüsüpning qaldisiqə xapaət kərsitər. □ ■

16 Xunga Pərwərdigar, samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Huda Rəb mundak dəydu: —

«Barlik kəng rəstə-bazarlarda aḥ-zarlar anglinidu;

Ular həmmə koqilarda «Way... way!...» dəp awazini kətüridu;

Ular deḥqanlarnimu matəm tutuxqa,

Aḥ-zarlar kətürgüqi «ustilar»ni yioqlaxqa qakiridu.

17 Həm barlik üzümzarlardimu aḥ-zarlar kətürülidu;

Qünki Mən Özüm aranglardin ötöp ketimən» — dəydu Pərwərdigar. □

□ 5:15 «...Huda bəlkim Yüsüpning qaldisiqə xapaət kərsitər» — «Yüsüpning qaldisi» ximaliy padixahlik bolqan «Israil»din qalduruloqanlarni kərsitidu. Yüsüptin tərülgən Əfraim wə Manassəhdin Israil iqidiki əng qong kəbililər qıqqan.

■ 5:15 Zəb. 34:14-15; 97:10; Rim. 12:9 □ 5:17 «Mən Özüm aranglardin ötöp ketimən» — «Mis.» 12:12də, Pərwərdigarning Israiloqə «Mən Misirni kezip ətimən» dəp Misirliklarqə elüm jazasını yürgüzgənlikigə ohxax, U həzir Öz həlki arisidin «ötöp ketip», Öz jazasını elip baridu.

Pərwərdigarning küni

18 Pərwərdigarning künigə təkəzzar boloqan silərgə way!

Pərwərdigarning küni silərgə qandak aqiwətlərnı kəltürər?

U yorukluk əməs, bəlki qarangoquluk elip kelidu. □ ■

19 U küni birsi xirdin qeqip, eyikqa uqrap, Andin eyigə kirip, qoli bilən tamoqa yöləngəndə, Yılan uni qakqandək bir ix bolidu!

20 Pərwərdigarning küni yorukluk əməs, bəlki qarangoqulukla elip kelidu əməsmu?

Uningda pəkət qarangoqulukla bolup, yorukluk heq bolmaydiq?!

Bihudə heyət-bayramlar

21 Heytliringlaroqa nəprətlinimən, ulardin bizar boldum,

Ibadət sorunliringlarning purikini purioqum yok. ■

22 Qünki silər Manga «kəydürmə qurbanlıq»lar həm «ax hədiyyə»liringlarnı sunup atisanglarmu, Mən ularnı qobul qılmaymən;

□ **5:18 «Pərwərdigarning künigə təkəzzar boloqan silərgə way!»** — Amos dəwridikilər Təwrattiki «Obadiya» həm «Yoel» pəyoqəmbərlərnı yazmılrıdın «Pərwərdigarning küni»ni hata qıxınıp, bəlkim «Huda həmmə «kapir əjnəbiy» əllərnı kattıq urıdu, «Hudanın həlqi boloqan bizlər» kətürülmiz» degən ırkqi, bımənə kəz-qaraxta boloqanıdı. Amos bu kün bolsa, gunahın towa qılmiqan hər bir adəmgə jaza elip kelidu, dəydu.

■ **5:18** Yər. 30:7; Yo. 2:2; Zəf. 1:15 ■ **5:21** Yəx. 1:11; Yər. 6:20

Silərnin**g** bordak malliringlar bilən kılolan
«inaklık kurbanlikliringlar»**o**la karimaymən.

23 Məndin munajatliringlarning sadalirini epket-
inglar,

Qiltarliringlarning küylirini anglimaymən;

24 Buning ornida adalət huddi xarkiratmidək,
Həkkaniylik əbədiy akidio**q**an ekimdək
dolkunlisun!

25 Silər qəl-bayawandiki kırık yilda kılolan
kurbanlik-hədiyilə**r**ni Manga elip kədinglarmu,
i Israil jəməti?! □ ■

26 Bərhək, silər «Sukkot» degən padixahinglar,
həm «Kiun» degən butliringlarni, yəni «Yultuz
ilah**i**»nglarni kətürüp mangdinglar! □

27 Əmdi Mən silə**r**ni əsir kılıp, Dəmə**x**ktin yi-
raklara qə sürgün kıldurimən,
— dəydu «Samawi koxunlarning Sərdari
bolə**q**an Huda» degən nam bilən atalə**q**an
Pərwərdigar.

□ **5:25** «**Silər qəl-bayawandiki kırık yilda kılolan kurbanlik-hədiyilə**r**ni manga elip kədinglarmu, i Israil jəməti?!**» — Musa pəyoqəmbə**r**ning yetəkqilikidə qəl-bayawanda bolə**q**an dəwrdə, Israillər qəl-bayawanda kurbanliklarni kılıp kəlgən bolsimu, ləkin bu ayəttin xuni bilələymizki, ular bu kurbanliklarni **Huda üqün** atio**q**an əməs («Manga elip kədinglarmu?»); bu ixlar pəkə**t**la bir «diniy paaliyət» yusunida elip berilə**q**an, halas. ■ **5:25** Ros. 7:42

□ **5:26** «**Bərhək, silər ... «Yultuz ilah**i**»nglarni kətürüp mangdinglar!**» — pütkül ayə**t**ning tə**j**rimiliri kəp hil. Bira**q** asasiy mə**n**isi ohxax, Israil Musa pəyoqəmbə**r** dəwridin tartip kənglidiki butpərəslikni h**e**q taxlimio**q**an. Ayəttə eytilə**q**an butlar asasən Mesopotamiy**e**, yəni Babil rayonidiki butlardur. Xunga Hudaning ulara qə beridio**q**an jazasi (27-ayət) ularni Babilə**q**a əsir kıldurup, xu yərgə sürgün kıldurux**t**in ibarət bolidu.

6

Israilning hakim-hökümdarlirioqa way!

¹ I Zionda hatirjəm olturəqanlar həm Samariyə teqinə tayinip aman-esən yaxıqanlar!

I ællærning kattisining ærbabliri!

Israil jəməti siləni izdəp kelidu —

—Silərning həlinglərdə way!■

² *Silər hələqkə:* — «Kəlnəh xəhərigə bəri
kəruŋlar;

Xu yərdin «büyük Hamat» xəhriyə beringlar,

Andin Filistiylarning xəhiri Gatka qūxūp
bekinglar;

Bular silarning ikki padixahlikinglardin
əwzəlmü?

Ularning qegrisi silarningkidin kəngmu?» —
dəp mahtinip sözləysilər.□

³ I yaman künni keğıktürməkğı bolğanlar!

■ **6:1** Mis. 19:5; Yər. 2:3 □ **6:2** «bular silərning ikki padixahliqlarindin əwzəlmü?» — «ikki padixahlik» — birinçisi ximaliy padixahlik — Israil, paytəhti Samariyə; ikkinçisi jənubiy padixahlik — Yəhuda, paytəhti Yerusalemlər. «Siler həlqkə:... mahtinip sözləysilər» degən sözlər əslidiki tekestə yok. Bu ayəttə aydinglaxturuxkə tegixlik bir məsilə bar: — ayəttiki sözlərnə Amos eytkənmu yaki Samariyədiki əmirlər Samariyəning bihətərliki toqruluk mahtinip eytkənmu? Bizningqə Samariyədiki əmirlər eytkən boluxi kerək; qünki əgər pəyqəmbər agahlandurux tərizidə sorioqan bolsa, soalning əksiqə sorioqan bolatti, — Yəni «Bu xəhərlər silərning ikki padixahliqlarindin ajizmu?» dəp sorioqan bolatti. Xunga bu sözlərnə qoxtuq. Bu üq xəhərning həmmisi düxmənning hujumioqə duq kelip, andin oqulioqan bolsa kerək — birak haziroyiqə bu ixlar toqruluk tarihiy hatirilər yok.

Silər jəbir-zulumning həkümranlığını ornitip,
uni özünqlarəqə yəkin kılmaqçı bolisilər,■

⁴ Pil qixida nəxiyləngən kariwatlar üstidə
yatisilər,

Diwanliringlar üstidə kerilip yatisilər,

Pada topidin pəhlanlarni,

Kala qotanliridin mozayni tallap yəysilər,

⁵ Qiltar ahangioqə təngkəx kılıp eytisilər,

Dawuttək özünqlarəqə sazlarni ijad kılısilər,■

⁶ Xarabni qiniləp-qiniləp iqisilər,

Özünqlarəqə sərhil maylıq ətirlərnə sürisilər,

— Birək kənglünqlar Yüsüp jəmətining ziyan-
zəhmiti üçün heq azablanmaydu!■

⁷ Xunga ular tunji əsirgə qüxkənlər arisida
əsirgə elinidu;

Kerilip yatqanlarning əyx-ixriti ahirlixidu.□ ■

⁸ Rəb Pərwərdigar Öz həyatı bilən kəsəm
kiloqanki,

— dəydu Pərwərdigar, samawi qoxunlarning
Sərdari boləqan Huda,

— Mən Yəqubning qururidin bizar boldum,

Uning orda-istihkamliridin nəprətlənimən;

Mən bu xəhərnə, xundakla uningdiki həmməni
düşməngə tənglə ətüzüp berimən;

⁹ Wə əməlgə axuruliduki,

■ **6:3** Əz. 12:27; Am. 5:18 ■ **6:5** Yəx. 5:12 ■ **6:6** Yəx. 5:11,12 □ **6:7** «Xunga ular tunji əsirgə qüxkənlər arisida əsirgə elinidu; kerilip yatqanlarning əyx-ixriti ahirlixidu»

— tarixiy məlumatların qarşıqanda, Asuriyə imperiyəsi məlum bir yurttə təjavuz kiloqanda, awwal xü yurttiki mətiwərlərnə əsir kılıp epketix aditi bar idi. ■ **6:7** Yəx. 5:13

Bir öydə on adəm bolup qalsa, bu onəylənmu əlidu.□

¹⁰ Əgər məlum bir əlgüqining tuoqkini, yəni əlgüqining jəsitini köydürüxkə məs'ul kixi ustihanolarni kətürüp öydin qikiwetip, öy iqidiki yənə birsidin:

— «Kəxingda yənə birsi barmu?» dəp sorisa, u «Yok» dəydu,

Andin *tuəqkini* yənə: «Süküt! Pərwərdigarning namini tiləqə eliximizəqə bolmaydu!» — dəydu.□

¹¹ Səwəbi, Pərwərdigar buyruq güxüridu,

Wə qong əyni parə-parə kiliwetidu,

□ 6:9 «Bir öydə on adəm bolup qalsa, bu onəylənmu əlidu» — 5:3ni kərüng. □ 6:10 «məlum bir əlgüqining tuəqkini...» — ibraniy tilida «məlum bir əlgüqining taqisi...». «... Jəsitini köydürüxkə məs'ul kixi ustihanolarni kətürüp öydin qikiwetip, öy iqidiki yənə birsidin: — «kəxingda yənə birsi barmu?» dəp sorisa, u «yok» dəydu, andin *tuəqkini* yənə: «süküt! Pərwərdigarning namini tiləqə eliximizəqə bolmaydu!» — dəydu» — Yəhudiyy həlqi adəttə jəsətlərnəni kəmidu, «jəsətni köydürüx»ni əq kəridu. «Jəsitini küydürüx» dəgən ix ularning bexioqə nəhayiti əqlir apət qüxidioqanlıqini kərsitidu; xuning bilən ularning jəsətlərnəni kümüxkə kət'iy waqti qikmaydu, deməqki. Xunga bu bexarət Samariyəning nəhayiti jiddi, beqarə əhwaləqə qüxidioqanlıqini kərsitidu. Uning üstigə, jəsət öydə uzunəliqə turəqan — həzir pəkət «ustihanolar»la qəloqan. Həyat qəloqan kixilər xundək kərkiduki, ular Pərwərdigarning namini eytixkimu petinalmaydioqan bolup qəlidu. Kizik bir ix xuki, uzundin tartip, bolupmu Yerusalemnəning Əysa Məsihnəning əlümidin keyinki wəyran kəlinixidin keyin, Yəhudiylar «Yəhwəh» (Pərwərdigar) dəgən isimni ixlitixkə petinalmaydu.

¹ Rəb Pərwərdigar manga kərsəttiki —
Keyinki ot-qəp bax tartқан waktida, mana U
qekətkiləni yasidi (bu padixah əzigə ot-qəp
oroqandin keyinki, ikkinqi kətimlik ot-qəp əskən
wakit idi) □ ² həm xundak boldiki, qekətkilər ze-
mindiki ot-qəpni qaldurmay yəwətkəndin keyin,
mən: —

«I Rəb Pərwərdigar, ətünüp kalay,
kəqürgəysən! Yakup qandakmu qidiyalaydu? U
kiqik tursa!» — dedim.

³ Pərwərdigar əmdi undak qilixtin yandi: «Əmdi
undak bolmaydu» — dedi Pərwərdigar.

⁴ Rəb Pərwərdigar manga kərsətti —
Mana, Rəb Pərwərdigar *həlki* bilən kürəx qilixka
otni qakirdi;

Ot hətta qongkur dengiznimu kurutti,
Miras boləqan zeminnimu yəp kətti;

⁵ Əmdi mən: —

«I Rəb Pərwərdigar, ətünüp kalay, tohtioqaysən!
Yakup qandakmu qidiyalaydu? U kiqik tursa!»
— dedim.

⁶ Pərwərdigar xundak qilixtin yandi: «Əmdi
undak bolmaydu» — dedi Rəb Pərwərdigar.

⁷ Əmdi U manga *mundak bir ixni* kərsətti —
Wə mana, Rəb tik əlqigüq yip bilən kopuruloqan
tam tüwidə,

□ **7:1 «Rəb Pərwərdigar manga kərsəttiki — keyinki ot-qəp
bax tartқан waktida, mana u qekətkiləni yasidi...»** — bu
ixni (xundakla -4-, 7- wə 8:1-ayəttiki ixlarnimu) Amos bexarətlilik
oqayibanə körünüxtə kərgən bolsa kerək. Qünki 3-, 6-ayəttə
Pərwərdigar «bundak ixtin» yanidu.

Qolida tik əlqigüq yipni tutkinq  turatti; ⁸ w 
P rw rdiqar m ndin: —

«Amos, nemini kərdung?» dəp soridi.

Mən: «Tik əlqigüq yipni» — dedim.

Rəb: «Mən yənə Öz həlkim İsrail otturisiqə
tik əlqigüq yipni tikləymən; Mən yənə ularni
jazalimay ətüp kətməymən;

⁹ Həm İshakning «yükəri jayliri» həlak bolidu, İsrailning tawapğahliri wəyran kılınidu; Yəroboam jəmətiğə kiliq bilən hujum kılıxka ornumdin turimən» — dedi. □

*Amosning butpərəslarning tawapgahi bolup
qalqan Bayt-Əlning kahini, yani «ximaliy
padixahlik» Israilning «bax kahini» Amaziya
bilan bolqan kűrxi*

¹⁰ Xuning bilən Bəyt-Əldiki kaşin Amaziya İsraill padixahi Yəroboamoşa həwər yollap: —

«Amos Israil jəməti arisida turupmu siligə
suyikəst kildi; zemin uning kiloqan barliq
gəplirini kətürəlməydu. ¹¹ Qünki Amos: —
«Yəroboam kiliqta əlidu, Israil əsirgə elinip
öz zeminidin sürgün bolmay qalmaydu!» —

□ **7:9 «İshakning «yukiri jayliri» həlak bolidu»** — «yukiri jaylar» taq qoqqiliri katarlik jaylarda Hudaqa kurbanlik kilix əslidə Musa pəyəməbərgə qüxürülgən qanunda mən'i kilinqanidi. Xundaqtimu, Israil həm Yəhudadikilər heli burunla taq qoqqiliri üstidə Pərwərdigarqa kurbanlik kilip ibadət kilixka baxliqanidi. Keyin ular muxu «yukiri jaylar»da butqa qokunuxka baxlidi.

dəydu» — dedi.□

¹² Andin Amaziya Amosқа: — Həy aldın kərgüqi! Bəs, yoxal, Yəhuda zeminiqə qaç, axu yərdə bexarət berip, xu yərdə nan tepip yə!

¹³ Birak Bəyt-Əldə yənə bexarət bərmə; qünki u padixahning tawapgahı, xahlıq öydur, — dedi.□

¹⁴ Amos Amaziyaqə jawab berip mundak dedi:

«Mən əsli pəyoqəmbər əməs idim, yaki pəyoqəmbərnin oqlimu əməsmən; bəlki mən bir qarwiqi, xundakla erən dərəhlirinin mewisini tərgüqi idim. ¹⁵ Birak pada bekiwatқан qeoqimda Pərwərdigar meni Öz ilkiqə aldi wə manga: «Baroqin, həlkim Israilqə bexarət bər» — dedi. ¹⁶ Əmdi, i Amaziya,

Pərwərdigarning səzigə kulak sal! Sən manga: «Israilni əyibləydiqan bexarətlərnı bərmə, Ishak jəmətinı əyibləydiqan səzlərnı eytma», deding.■ ¹⁷ Xunga Pərwərdigar mundak dəydu:

«Sening ayaling xəhərdə pahixə bolidu, oqlul-kizliring kiliq bilən kirlidu wə zemining olqəx tanisi tartilixi bilən parqilinidu; sən napak bir zeminda əlisən; wə Israil əsirgə elinip öz zeminidin sürgün bolmay qalmaydu»».

□ **7:11 «Qünki Amos: — «Yəroboam kiliqta əlidu, Israil əsirgə elinip öz zeminidin sürgün bolmay qalmaydu!» — dəydu» — əməliyəttə Amos: — «Pərwərdigar Yəroboamning jəmətigə kiliq bilən hujum kildu» — deganidi (9-ayət).**

□ **7:13 «Bəyt-Əldə yənə bexarət bərmə; qünki u padixahning tawapgahı» — «padixahning tawapgahı» ibranıy tilida «padixahning «mukəddəs jay»i» deyilidu. ■ 7:16 Əz. 21:7**

8

Kelidioqan jazalar

¹ Rəb Pərwərdigar manga mundaq bir ixni kərsətti; mana, bir sewət yazlıq mewə. □ ² Andin U məndin: Amos, nemini kərdung? — dəp soridi.

Mən: «Bir sewət yazlıq mewini» — dedim.

Pərwərdigar manga: Əmdi həlkim Israiloqa zawal yətti; Mən yənə ularni jazalimay ötüp kətməymən, — dedi. □

³ — Xu küni ordidiki qizlarning nahxiliri qiya-qiyalaroqa aylinidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar; — Jəsətlər kəp bolidu; ular jay-jaylarda sirtqa taxlinidu. Süküt! □

⁴ Buni anglanglar, həy miskinlərni əzgüqilər, Zemindiki ajiz məminlərni yəkatmaqci boləqanlar — □

⁵ «Axlikimizni satmaqci iduk, yengi ay qaəanmu ahirlixar, Buəqday yaymisini aqattuk, xabat küni qaəan tğər?» — dəydioqanlar,

□ **8:1 «Rəb Pərwərdigar manga mundaq bir ixni kərsətti; mana, bir sewət yazlıq mewə»** — bu ixni (həm 7-bab, 4-, 7-ayəttiki ixlarnimu) Amos bexarətlük oqayibanə kərinüxtə kərgən boluxi mumkin. □ **8:2 «Mən: «bir sewət yazlıq mewini» — dedim. Pərwərdigar manga: Əmdi həlkim Israiloqa zawal yətti... — dedi»** — ibraniy tilida «yazlıq mewə» bilən «zawal» dəgən sözlər bir-birigə ohxap ketidu. □ **8:3 «Jəsətlər kəp bolidu; ular jay-jaylarda sirtqa taxlinidu. Süküt!»** — demək, xu qəəda matəm tutqanda, awaz qikirixka bolmaydu. □ **8:4 «Həy miskinlərni əzgüqilər...»** — baxqa birhil tərjimisi «Həy, miskinlərni yutuwaləquqilar...».

— Xundakla «əfah»ni kiçik kilip, «xəkəl»ni qong elip,

Aldamqilik üqün tarazini yaloqan kılolanlar! □ ■

6 — Namratlarni kümüxkə,

Miskin adəmnı bir jüp qorukğa setiwalmakqı bololanlar,

Buqdayni süpüründisi bilən qoxup satmakqı bololanlar!■

7 Pərwərdigar Yaqupning qururi bilən xundak kəsəm kildiki,

— Bərhək, Mən hərgiz ularning kılolanliridin heqbirini untumaymən!□

□ 8:5 «Axliqimizni satmakqı iduk, yeni ay qağanmu ahirlıxar, buqday yaymisini aqattuk, xabat küni qağan tügər?» — «yeni ay» künidə həm «xabat küni» (xənbə küni)də Musa pəyğəmbərgə quxürülgən qanun boyiqə dəm elix kerək idi. Əmdi bu kixilər aqkəzlüktin dəm elixqımu narazi idi. Xundak bolupla qalmaq, ular buqdayni əlqəydioqan kürini kiçik, tənggiləni jinglaydioqan taraza texini qong kilip həkləni aldaydu (keyinki izahatni kəring). «**«əfah»ni kiçik kilip, «xəkəl»ni qong elip,...**» — «əfah» həjim birliki, «xəkəl» pulning yaki eqirliqning birliki idi. Bir «əfah» (yaki «kürə») 40 litrqə, bir «xəkəl» («miskəl») 14 gram kelidu. Bu toluk ayət sodigərləning addiy puqrəlarıni əlqəm birlikliridin paydilinip, qakəti-sokti kiliwatqanliqini kərsitidu. ■ 8:5 Hox. 12:8 ■ 8:6 Am. 2:6 □ 8:7 «**Pərwərdigar Yaqupning qururi bilən xundak kəsəm kildiki,...**» — bəzi alimlar: ««Yaqupning qururi bilən» degənni «Yaqupning pəhri bilən», demək «Yaqupning pəhri boləqan Huda bilən» dəp quxinidu. Biraq 6-bab, 8-ayət boyiqə Huda «Yaqupning qururi» yaki «Yaqupning pəhri»gə əq idi. Adəttə kəsəm iqixtə kəsəm kıləuqılar nəhayiti muqim, əzgərməs bir nərsə bilən kəsəm iqidu; Hudaning «Yaqupning qururi bilən» kəsəm iqixi bolsa intayin kinayilik gəp, «Yaqupning qururi»ning heq əzgərməs, nəhayiti jəhil ikənlikini puritidu.

⁸ Zemin bu ixlardin təwrinip kətməmdu?
Wə uningda turuwatqanlarning həmmisi
matəm tutmamdu?

U Nil dəryasidək ərlep ketidu,
U Misir dəryasidək ərəkəxləp, andin qöküp
ketidu.□

⁹ Xu küni xundak əməlgə axuruliduki, — dəydu
Rəb Pərwərdigar,
— Kuyaxni qüxtə patkuzimən,
Zeminni xu oquq kündə qarangəqulaxturimən.

¹⁰ Heytliringlarni musibətkə,
Həmmə nahxiliringlarni aḡ-zarlarəqə aylanduri-
wetimən;

Həmmə adəmning qatriki üstini bəz rəht bilən
oriquzimən,

Hər bir adəmning bexida takirlik pəyda qilimən;
Bu matəmni yəkkə-yeganə bir oqulning ma-
timidək,

Heytning ahirini dərd-ələmlik bir kün
qiliwetimən.□

□ **8:8 «Zemin bu ixlardin təwrinip kətməmdu? Wə un-
ingda turuwatqanlarning həmmisi matəm tutmamdu? U
Nil dəryasidək ərlep ketidu, u Misir dəryasidək ərəkəxləp,
andin qöküp ketidu»** — muxu ayəttə Amos yər təwrəx
toqruluk bexarət beridu (1:1ni kərüng). Nil dəryasi hər
yili tuyuksiz ərlep ketip, bir məzgil kəlkün kelip, zeminni
besip ketidu. Qanaan (Pələstin) zemini u əmdi Nil dəryasiqə
ohxax «ərlep ketidu» (yər təwrəx bilən egiz-pəs bolidu).

□ **8:10 «Həmmə adəmning qatriki üstini bəz rəht bilən
oriquzimən»** — «bəz rəht»kə oruniwelix, qaqlarni qüxüriwetix
kəttik matəmni yaki towa qilixni bildüridu. **«Bu matəmni
yəkkə-yeganə bir oqulning matimidək... qiliwetimən»** —
bexarəttə əlgən «yəkkə-yeganə oqul» zadi kimdu? Məzkur soal
Israil üqün dəwrin-dəwrgə baxni qaturidioqan məsilə.

Sürgün bolup, Hudaning sözidin ayrilix

¹¹ Mana, xundak künler keliduki, — dëydu Rëb Përwërdigar,

Zeminoqa kəhətqilikni əwətimən, —

— Nanəqa boləqan kəhətqilik əməs, yaki suəqa boləqan qangqaxmu əməs, bəlki Përwërdigarning söz-kalamini anglaxqa boləqan kəhətqilikni əwətimən.

¹² Xuning bilən ular dengizdin dengizəqa, ximaldin xərkkə kezip mangidu,

Ular Përwërdigarning söz-kalamini izdəp uyan-buyan yürüp, uni tapalmaydu.□

¹³ Xu küni güzəl qızlar həm yigitlərmu ussuzluqtin həlidin ketidu;

¹⁴ Həm Samariyəning gunahining *nami* bilən kəsəm iqqənlər,

Yəni «İlahingning tiriklik bilən, i Dan», yaki «Bəər-Xebadiki *ilahiy* tirik yol bilən!» dəp kəsəm iqqənlər bolsa —

Ular yikilidu, ornidin hərgiz qaytidin tural-

□ **8:12 «kezip mangidu»** — yaki «sərsan bolup mangidu» yaki «ələngxip mangidu». **«Xuning bilən ular dengizdin dengizəqa, ximaldin xərkkə kezip mangidu, ular Përwërdigarning söz-kalamini ... tapalmaydu»** — birin-qidin, «dengizdin dengizəqa» degənlik bəlkim ««ottura dengiz»din «əlök dengiz»əqa», yəni «qərbitin xərkkə» dəp bildüridu. Tekistə «jənubqa» tiləqa elinmaydu. Bəlkim bu İsraildikiləarning həkəwurlukini kərsitidu — ular Yəhudadin, yaki Yəhudadin kəlgən pəyəməbərdin (məsilən, Amostin) həqiqətəni izdiməydu. Toluk bəxarət bəlkim Yəhudiyləarning keyinki dəwrlərdiki, bolupmu hazırki omumi əhwalini kərsətkən bolsa kerək — ular İnjilni, yəni «hux həwər»ni qəbul qilmioqəqə, əzliri tartqan azab-əqubətlirigə həq qüxənqə tapalmaydu.

maydu. □ ■

9

Sahtipəzlik üstigə qilinoqan jəng

¹ Mən Rəbning kurbangahning yenida turoqinini kərdum; U mundaq dedi: —

— Tüwrüklərnin baxlirini urunglar, bosuoqilar silkingiqə urunglar,

Ular ni *ibadəthanidikilərnin* baxlirioqə qüxürüp, parə-parə qilinglar!

Mən xu *butpərəslərdin* əng ahirda qaloqanlirinimu qiliq bilən öltürimən;

Ulardin qaqay degənlər qaqalmaydu,

Ulardin kutulay degənlər kutulup qikəlməydu. □

□ **8:14 «Samariyənin günahının nami bilən kəsəm iqqənlər»** — «Samariyənin günahı» ularning butliridin biri bolsa kerək. **«Bəər-xəbadiki ilahiy tirik yol bilən!»** — ibraniy tilida «Bəər-Xəbadiki yolning tiriklik bilən» deyilidu. «Danning ilahı» həm «Bəər-Xəbadiki ilahiy tirik yol» — xu ikki yərnin butlirini kərsitidu. «Yol» ibraniy tilida «dərek» degən söz bilən ipadilinidu. Uyoqur tilidiki «tərikə» wə «tərikət» degən sözlər ərəb tili arkilik muxu sezdin kəlgən. ■ **8:14** Am. 5:5 □ **9:1 «Mən**

Rəbning kurbangahning yenida turoqinini kərdum; U mundaq dedi: — Tüwrüklərnin baxlirini urunglar, bosuoqilar silkingiqə urunglar, ularni ibadəthanidikilərnin baxlirioqə qüxürüp, parə-parə qilinglar!» — bu iqlar, xübhəsizki, Bəyt-Əldiki (butpərəslik soruni qilinoqan, biraq «Pərwərdigarning nami» bilən ataloqan) ibadəthanida bolidu. Muxu buyruq kimgə berilgənlik enik deyilmidi; bəlkim pərixtilərgə berilgən boluxi mumkin. Ibadəthanining buzuluxi bəlkim yər təwrəx bilən munasiwətlik (5-ayətni kəring).

² Ular təhtisara iqigə texip kirsə, kolum axu yərdin ularni tartip qikiridu;

Ular asmanqa yamixip qikşa, Mən xu yərdin ularni tartip qüxürimən; □ ■

³ Ular Karməl qokkisiqə məküwalsimu, Mən ularni izdəp xu yərdin alimən;

Ular dengiz tegidə nəzirimdin yoxurunuwaloqan bolsimu,

Mən yilanni buyruymən, u ularni qakidu; □

⁴ Düşmənlirigə əsirgə qüxkən bolsimu,

Mən xu yərdə kiliqni buyruymən, u ularni əltüridu;

Mən yaxxilikni əməs, bəlki yamanlıqni yətküzüx üqün kəzlimni ularqa tikimən. ■

⁵ Samawi koxunlarning Sərdari boloqan Rəb Pərwərdigar,

Zeminoqa təgküqi bolsa dəl Uning Əzidur;

U tegixi bilənla, zemin erip ketidu, uningda turuwatkanlarning həmmisi matəm tutidu;

Zemin Nil dəryasidək ərlep ketidu —

Misirning dəryasidək *ərkəxləp*, andin qəküp ketidu. □

⁶ Rawaklırini ərxlərgə selip, asman gümbizini yər yüzigə bekitküqi Xudur;

□ **9:2 «təhtisara»** — ölgənlərnin rohliri baridioqan jay. ■ **9:2**

Zəb. 139:8-12

□ **9:3 «Ular dengiz tegidə nəzirimdin yoxurunuwaloqan bolsimu, Mən yilanni buyruymən, u ularni qakidu»** — «Yəx.» 27:1ni kərüng. ■ **9:4** Yər.

44:11 □ **9:5 «U tegixi bilənla, zemin erip ketidu, uningda turuwatkanlarning həmmisi matəm tutidu; zemin Nil dəryasidək ərlep ketidu...»** — muxu ayəttə yər təwrəx tooqruluk yənə bir bexarət berilidu.

Dengizdiki sularni qaqirip, ularni yər yüzigə kuyquqi Udur;

Pərwərdigar Uning namidur.■

⁷ Silər Manga nisbətən Efiopiya baliliriya ohxax əməsmu, i Israil baliliri?

Mən Israilni Misirdin elip qıqaroqan əməsmu?

Filistiyənləri Kret arilidin, Suriyalıqləri Kir xəhridin qıqaroqan əməsmu?□

⁸ Qaranglar, Rəb Pərwərdigarning kəzi «gunahkar padixahlik» üstigə quxti —

Mən yər yüzidin uni yokitimən;

Lekin Mən Yakup jəmətini toluk yokitiwətməymən, — dəydu Pərwərdigar.

⁹ Qunki qaranglar, Mən buyruk quxürimən,

Xuning bilən huddi birsi dannı qəlwirdə taskioqandək, Israil jəmətini əllər arisida taskaymən,

Birək ulardin əng kiqikimu yərgə quxüp

■ 9:6 Zəb. 104:3, 13; Am. 5:8 □ 9:7 «Silər Manga nisbətən Efiopiya baliliriya ohxax əməsmu, i Israil baliliri? Mən Israilni Misirdin elip qıqaroqan əməsmu? Filistiyənləri Kret arilidin, Suriyalıqləri Kir xəhridin qıqaroqan əməsmu?»

— «Kret arili» — ibraniy tilida «Kaftor». Toluk ayətning mənişi: — Israillər «Huda bizni Misirdin alahidə qıqaroqan» degən oyda bolup, «Nemini kiliximizdin kət'iyənəzər, biz yənıla Hudaning alahidə həlki bolimiz, həqnemə bizgə təgməydu» degən hata oyoqə kelip qaloqan bolsa kerək. Huda muxu yərdə, baxqə əlləri («kapir» əlləri) baxqə yərlərdin (jümlidin Misirdin yirək jaylardin), elip qıqardim, dəydu. Xunga, məlum bir əl bir yərdin baxqə bir yərgə yətkilip qıqқан bolsimu, bu ix ularning kaltisliqini ispatlimaydu. Əlning yurtlirini bekitküqi bolsa pəkət Huda Əzidur.

kətməydu. □ ¹⁰ *Həlbuki*, həlkimning barlik gunahkarliri, yəni: «Külpət bizgə hərgiz yeqinlaxmaydu, beximizoqa qūxməydu» degüqilər kiliq tegidə əlidu.

Adəmni həyranuhəs kildioqan wadə — ahirki zamanlar

¹¹ Xu küni Mən Dawutning yikiloqan kəpisini yengibaxtin tikləymən, Uning yeriklirini etimən; Uni harabiliktin ongxap, Əyni zamandiki petidək kurimən. □ ■

¹² Xuning bilən ular Edomning kəldisioqa həmdə namim bilən ataloqan barlik əllərgə igidarqilik qilidu, — dəydu buni bejirgüqi Pərwərdigar.

¹³ Mana xundak künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar,

□ **9:9 «Xuning bilən huddi birsi dannı qəlwirdə taskioqandək, Israil jəmətini əllər arisida taskaymən, birək ulardin əng kiqikimu yərgə qūxüp kətməydu»** — buqday danliri qəlwirdin ətüp ketidu, taxlar qalidu. Bu ayətning mənisi, xübhısizki, Huda kimmiti bar boləqan barlik buqday danlirini (həqikiy etikadqilarni) yioqıp saqlaydu (10-ayətni kərüng). Süzülüp qaloqanliri (taxlar) taxliwetilidu.

□ **9:11 «Dawutning yikilip qūxkən kəpisini yengibaxtin tikləymən»** — bu hexarət: (1) Dawut pəyoqəmbərdin boləqan padixahlik nahayiti ajiz bolup andin tügixidioqanlikini (yikilidioqanlikini) kərsitidu (Amos pəyoqəmbərdin 150 yıl keyin xundak boləqan); (2) ahirki zamanlarda Hudaning Dawutning bir əwladini elip təhtkə olturoquzup, Israilni kaytidin bir padixahlik kildioqanlikini kərsitidu. Bu padixahlik barlik qaloqan əllərni baxkuridu (12-ayəttə kərsitilidu). Bu əllərnin həmmisi Hudaoqa ibadət qilidu, uning nami bilən atilidu (12-ayət). «Koxumqə sez»imiznimu kərüng. ■ **9:11** Ros. 15:16

— Yər həydidüqi həsul yiołkuqioqa yetixiwalidu, Üzümlərni qəyligüqi uruq qaqkuqioqa yetixiwalidu;

Taoqlar yengi xarabni temitip,
Barlıq dəng-egizliklər erip ketidu. □ ■

¹⁴ Wə həlkim İsrailni asarəttin kütuldurup, azadlıqqa erixtürimən;

Ular harab xəhərlərni qayta kurup, ularda makanlixidu;

Ular üzümzarlarıni tikip, ularning xarabini iqidu;

Ular baqlarni bərpa kilip, mewisini yəydu. □

¹⁵ Mən ularni öz zemini üstigə tikimən,

□ **9:13 «Üzümlərni qəyligüqi uruq qaqkuqioqa yetixiwalidu»** — «üzümlərni qəyligüqi» üzüm xarabi qıqırax üqün üzümlərni kəlqəkkə qoyup dəsəydiqan adəmlər. **«yər həydidüqi həsul yiołkuqioqa yetixiwalidu, üzümlərni qəyligüqi uruq qaqkuqioqa yetixiwalidu»** — demək, həsulni yiołip boluxka kəp wəkit ketidu. Həsul elix adəttə Mart, Aprel aylirida baxlinidu. Yər həydəx adəttə Əktəbr, Noyabrda bolidu. Biraq həsulni yeoqiwelix yər həydəx baxlanoqan wəkitkiqə tehi tügiməydu; üzüm qəyləx wəkti adəttə Sintəbr eyida bolidu. Ləkin ahırki zamanda üzüm qəyləx uruq qeqix wəktioqıqə, yəni Noyabr, Dekabr aylirioqıqə dawamlixidu. **«Barlıq dəng-egizliklər erip ketidu»** — bu ibarə bəlkim sūt wə xarab xunqə mol bolidu, mewə xirniliri ekıp turidu, taoqlar wə dənglər «erip ketiwatқан»dək kərinidu, dəgən mənida. Bu ayət «Yo.» 3:18-ayəttin nəkil kəltürülgən. ■ **9:13 Yo. 3:18** □ **9:14 «Wə həlkim İsrailni asarəttin kütuldurup, azadlıqqa erixtürimən; ular harab xəhərlərni qayta kurup,... ular baqlarni bərpa kilip, mewisini yəydu»** — bu uluq wədə 4:9, 5:11, 5:27, 8:2-ayətlərdə hatiriləngən jazalarıni yüzdəyüz əzgərtidu. Ahir berip Huda Əz həlkini gunahətin kütquzup, paklanduridu wə xuning bilən U ular arisida pütünləy uluqlinidu.

Ular Mən ularqa ata kılqan zemindin hərgiz
qaytidin yuluwetilmaydu — dəydu Pərwərdigar
sening Hudaying.■

Mukeddes Kalam (yāngi yezik)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Pinyin script

Copyright © 2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 12 Sep 2021

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5